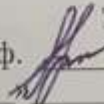

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

КАФЕДРА ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

д.т.н., проф. Зав. кафедрою
Олеся Прісс
« _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ ТОВАРОЗНАВСТВО ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ ТА ТАРИ ”

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 181 «Харчові технології»
(на основі молодшого спеціаліста)

факультет АТЕ

2020–2021 н.р.

Робоча програма дисципліни «Товарознавство продовольчих товарів та тари» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 181 «Харчові технології» – Мелітополь, ТДАТУ – 13 с.

Розробник: к.с.-г.н., доцент Людмила Кюрчева

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «ХТтаГРС»

Протокол № 1 від "28" 08 2020 року

Завідувач кафедри ХТтаГРС

д.т.н. проф. Олесья Прісс

Схвалено методичною комісією факультету АТЕ підготовки фахівців зі спеціальності 181 «Харчові технології» ступеня вищої освіти «Бакалавр».

Протокол № 1 від "31" 08 2020 року

Голова, доцент Олена Григоренко

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>денна форма навчання</u> (денна або заочна)	
Кількість кредитів 3,0	Галузь знань (шифр і назва) 18 « Виробництво та технології»	<u>Вибіркова</u> (обов'язкова або вибіркова)	
Загальна кількість годин – 90 годин	Спеціальність: 181 «Харчові технології»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		2с	8-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 год. самостійна робота студента – 3 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	24 год.
		Лабораторні заняття	24 год.
		Практичні заняття	-
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	42 год.
		Форма контролю: <i>екзамен</i>	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТА дисципліни – здобуття майбутніми фахівцями теоретичних та практичних знань і навичок у галузі товарознавства продовольчих товарів та пакування товарів народного споживання, необхідних для успішної діяльності фахівців харчової технології в умовах ринкових відносин; вивчення студентами основ товарознавства та основних видів харчових продуктів, тари і пакування харчових продуктів, їх характеристики, вимоги до якості продукції, тари і пакувальних товарів згідно чинних нормативних документів.

Результатом опанування дисципліни студентами є комплекс знань та практичних навичок:

знати:

- товарознавчу характеристику та правила транспортування, реалізації продукції;
- основні методи та показники оцінювання якості продовольчих товарів;
- основи класифікації, стандартизації та уніфікації тари та харчових продуктів,
- характеристику основних видів тари та її значення для пакування продуктів;
- вимоги, види та маркування товарів;
- вимоги до пакувальних матеріалів;
- види транспортної тари її призначення та маркування;
- систему штрихового кодування тари та упаковки для продовольчих товарів.
- технічні вимоги до споживчої і транспортної тари;

вміти:

- формувати, оцінювати, готувати до реалізації та переробки партію продукції різного цільового призначення;
- розподіляти запропоновані пакувальні матеріали та тару відповідно до їх класифікації за призначенням;
- визначати якість харчових продуктів, тари й пакувальних матеріалів та проводити їх експертизу;
- прийняти полімерну тару відповідно до документації на неї;
- зробити висновок щодо можливості повторного використання транспортної тари;
- здійснити маркування транспортної тари.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Основи товарознавства.

Тема 1. Основи товарознавства

Основи товарознавства. Предмет цілі і завдання товарознавства як наукової дисципліни. Принципи товарознавства. Основні речовини харчових продуктів. Фактори, що впливають на хімічний склад та властивості плодів і овочів. Речовини що формують біологічну цінність

Тема 2-3. Асортимент, класифікація та кодування товарів.

Асортимент продовольчих товарів. Класифікація продовольчих товарів. Система кодування товарів.

Тема 4. Товарна якість та методи оцінки якості товарів

Поняття якості продукції. Основні фактори, що визначають якість продовольчих товарів. Показники якості товарів. Класифікація показників якості. Методи визначення якості товарів

Тема 5. Товарознавча характеристика плодової продукції

Класифікація плодів і місця їх вирощування. Зерняткові плоди. Кісточкові плоди. Ягоди. Горіхоплідні. Хвороби і пошкодження, оцінка якості, умови і терміни реалізації.

Тема 6. Товарознавча характеристика овочевої продукції

Видові особливості і товарознавча характеристика підкласу вегетативних овочів (бульбоплодів, коренеплодів, капустяних, цибульних, салатно-шпинатних, пряно-смакових і десертних) і підкласу плодових овочів (томатних, гарбузових, бобів). Хвороби і пошкодження, оцінка якості, умови і терміни реалізації

Змістовий модуль 2. Класифікація, стандартизація та основні види тари для пакування продовольчих товарів

Тема 7. Упаковка та її роль у торгівлі продовольчими товарами. Функції упаковки.

Упаковка і її роль у торгівлі продовольчими товарами. Пакувальні матеріали які використовуються для виробництва тари. Класифікація пакувальних матеріалів. Критерії якості пакувальних матеріалів. Пакувальні матеріали та їх характеристика

Тема 8. Класифікація, стандартизація та уніфікація тари для продовольчих товарів

Основне призначення тари. Визначення виду і типу тари. Основні ознаки, згідно з якими здійснюється класифікація тари. Визначення тари згідно прийнятої класифікації. Вимоги які пред'являються до тари. Стандартизація та уніфікація тари.

Тема 9. Основні види дерев'яної, картонної, паперової та м'якої тари, що використовується під час транспортування зберігання та реалізації товарів.

Характеристика основних видів дерев'яної тари для продовольчих товарів. Характеристика основних видів картонної та паперової тари. Характеристика основних видів м'якої тари.

Тема 10. Характеристика металевої тари для пакування продовольчих товарів.

Металева тара, її призначення. Переваги і недоліки металевої тари. Класифікація металевої тари.

Тема 11. Характеристика полімерної тари, призначеної для пакування продовольчих товарів.

Класифікація полімерної тари. Характеристика полімерних матеріалів. Вимоги до якості полімерної тари. Контроль якості полімерної тари. Споживча тара з комбінованих матеріалів

Тема 12. Групова упаковка. Пакетування. Маркування

Тара-устаткування. Пакетування. Вимоги до маркування

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			бал
			годин			
			лк	лаб	срс	
Змістовий модуль 1 Класифікація, стандартизація продовольчих товарів						
	Лекція 1	Основи товарознавства	2			
	Лаб роб 1	Харчова та енергетична цінність харчових продуктів та їх безпека		2		3
	Лекція 2-3	Асортимент, класифікація та кодування товарів	4			
	Лаб роб 2	Штрихове кодування і товарна класифікація товарів		2		3
	Самостійна робота 1	Основні речовини харчових продукту			5	
	Сам роб 2	Правила нанесення штрихових кодів			5	
	Лекція 4	Товарна якість та методи оцінки якості товарів	2			
	Лаб роб 3	Оцінка якості швидкозамороженої плодоовочевої продукції		2		3
	Лаб роб 4	Характеристика тари і упаковки для плодоовочевої продукції		2		3
	Лекція 5-6	Товарознавча характеристика плодів та овочів	4			
	Сам роб 3	Пакування замороженої продукції			5	
	Лаб роб 5-6	Екологічне маркування		4		3
	Сам роб 4	Дихальна упаковка для свіжих овочів і фруктів			6	
	ПМК 1					10
		Самостійна робота				10
Всього за змістовий модуль 1			12	12	21	35
Змістовий модуль 2 Характеристика тари для пакування продовольчих товарів.						
	Лекція 7	Упаковка та її роль у торгівлі	2			
	Лаб роб 7	Картонна та бумажна тара		2		3
	Самостійна робота 5	Пакування молока і молочних продуктів			5	
	Лекція 8	Класифікація, стандартизація та уніфікація тари	2			
	Лаб роб 8	Тов. оцінка якості скляної тари		2		2
	Лекція №9	Основні види дерев'яної, картонної, паперової та м'якої тари.	2			
	Сам роб 6	Упаковка для fast-food.			5	
	Лекція № 10	Характеристика металевої тари для пакування продовольчих товарів.	2			
	Лаб роб 9	Товарознавча оцінка якості металевих матеріалів і тари		2		3
	Лекція №11	Характеристика полімерної тари, призначеної для пакування продовольчих товарів.	2			
	Сам роб 7	Пакування смакових товарів			5	
	Лаб роб 10-11	Товарознавча оцінка якості плівкових полімерних матеріалів		4		5
	Лекція №	Групова упаковка. Пакетування.	2			

	12	Маркування				
	Лаб.роб.12	Закупорювальні засоби		2		2
	Сам роб 8	Основні вимоги до маркування грузів			6	
	ПМК 2	За змістовий модуль 2				10
		Самостійна робота				10
	<i>Всього за змістовий модуль 2</i>		12	12	21	35
	<i>Іспит</i>					30
	<i>Всього з навчальної дисципліни</i>		24	24	42	100

5 ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Поняття якості продукції.
2. Основні фактори, що визначають якість товарів.
3. Показники якості товарів.
4. Дати визначення поняттю упаковка“.
5. Дати визначення поняттям: “тара”, “пакувальні матеріали”, “допоміжні пакувальні засоби”
6. Які функції виконує упаковка у торгово – технологічному процесі?
7. Перерахувати стадії життєвого циклу упаковки.
8. Які вимоги пред’являються до пакувальних матеріалів?
9. За якими ознаками здійснюють класифікацію пакувальних матеріалів?
10. Які основні дерев’яні пакувальні матеріали використовують при виробництві дерев’яної тари?
11. Як класифікується клеєна фанера залежно від водостійкості?
12. Які допоміжні матеріали використовуються при виробництві дерев’яної тари?
13. Як за станом розчинності водою класифікують скло?
14. Які види жерсті виробляють підприємства чорної металургії для виробництва тари?
15. Які основні види металів виробляють підприємства кольорової металургії для виробництва тари.
16. Що собою представляє біла жерсть електролітичного лужіння?
17. Дати визначення поняттю “хромована лакована жерсть”.
18. Дати визначення поняттю “алюмінірована жерсть”.
19. Які переваги має алюміній і його сплави?
20. Дати визначення поняттю “алюмінієва фольга”.
21. Властивості алюмінієвої фольги.
22. Допоміжні пакувальні матеріали, які використовуються для виробництва металевої тари.
23. Назвати види картону.
24. Назвати основні види картону, що застосовуються для виробництва картонної тари.
25. Назвати основні види паперу, що використовується для виробництва тари, їх властивості.
26. Що собою представляє пергамент, його властивості.
27. Що собою представляє целофан, його властивості.
28. Які недоліки характерні для целофану?
29. Специфічні вимоги до полімерних матеріалів.
30. Властивості поліетилену, як пакувального матеріалу.
31. Що собою представляє поліетилен, його види?
32. Властивості полівінілхлориду?
33. Полістирол, його характеристика і властивості.
34. Поліетилентерефталат, його властивості як пакувального матеріалу.

- 35.Що собою представляють комбіновані пакувальні матеріали?
- 36.Дайте визначення поняттю “тара”.
- 37.Основне призначення тари.
- 38.Дайте визначення поняттям “вид” і “тип” тари.
- 39.Основні ознаки, за якими здійснюється класифікація тари.
- 40.Як класифікується тара за функціональними признаками?
- 41.Види транспортної тари.
- 42.Дайте визначення видам транспортної тари: “ящик”, “бочка”, “контейнер”, “мішок”.
- 43.Види споживчої тари для упакування продовольчих та непродовольчих товарів.
- 44.Дайте визначення видам споживчої тари: “пляшка”, “банка”, “туб”, “пакет”, “коробка”, “пачка”.
- 45.Класифікація тари за призначенням і приналежністю.
- 46.Класифікація тари за кратністю використання та здатності зберігати початкову форму.
- 47.Дайте визначення поняттям: “нерозбірна тара”, “розбірна тара”, “складна тара”, “закрита тара”, “плотна тара”, “тратчаста тара”.
48. Дайте визначення поняттям: “ізотермічна тара”, “герметична тара”, “ізобарична тара”, “аерозольна тара”.
- 49.Що розуміється під економічними і естетичними вимогами, які пред’являються до тари?
- 50.Що розуміється під експлуатаційними і санітарними вимогами, які пред’являються до тари?
- 51.Що таке уніфікація тари?
- 52.Стандартизація тари. Основне завдання і мета стандартизації.
- 53.Структура (розділи) стандарту на конкретний вид тари.
- 54.Групи стандартів на тару і їх визначення.
- 55.Що дає уніфікація тари по єдиному модулю?

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

1. Основні види транспортної і споживчої дерев’яної тари?
2. Недоліки дерев’яної тари?
3. Типи дерев’яних ящиків?
4. Конструктивні елементи ящиків?
5. Вимоги до якості дощатих ящиків.
6. Вимоги до якості фанерних ящиків.
7. Класифікація дерев’яних бочок.
8. Складові елементи дерев’яних бочок.
9. Типи фанерно-штампованих бочок.
- 10.Основні переваги бочко-тари.
- 11.Шляхи підвищення якості бочкотари.

12. Переваги картонної тари.
13. Недоліки картонної тари.
14. Основні види картонної тари.
15. Класифікація картонних ящиків за конструктивними елементами, за видом матеріалу, за способом оформлення.
16. Допоміжні пакувальні засоби для картонної тари.
17. Класифікація паперової тари.
18. Основні види паперової тари, яка в поперечному розрізі має круглу форму.
19. Типи паперових мішків.
20. Яка кількість паперових листів повинна бути у паперових мішках?
21. Використання паперової та картонної тари.
22. Переваги паперових багатопарових мішків.
23. Основні види м'якої тари.
24. Переваги і недоліки тканинних мішків.
25. Види скляної тари
26. Для яких цілей використовується скляна тара?
27. Якого кольору повинно бути скло у пляшок і банок?
28. Маркування скляної тари (пляшок, банок)?
29. В чому полягають переваги скляної тари?
30. Які недоліки характерні для скляної тари?
31. Від чого залежить якість скляної тари?
32. Основні критерії якості скляної тари
33. Основні причини погіршення експлуатаційних властивостей склотари
34. Основні способи покращення експлуатаційних властивостей склотари
35. Недопустимі дефекти скляної тари і їх характеристика
36. Основні способи упакування скляної тари
37. Способи формування скляної тари
38. Дайте характеристику дефекту склотари „відкритий пузир”
39. Дайте характеристику дефекту склотари „наскрізні посічки”
40. На якій частині склотари наносяться маркувальні позначення?
41. Які основні ознаки покладені в основу класифікації полімерної тари?
42. Назвіть і дайте пояснення основним групам технологічних операцій при виробництві полімерної тари.
43. Наведіть технологічну схему виробництва полімерної тари.
44. Які вимоги пред'являються до зовнішнього оформлення полімерної транспортної тари, споживчої тари?
45. Основні елементи зовнішнього оформлення полімерної тари.
46. Основні елементи поліграфічного оформлення полімерної тари.
47. Класифікація малюнків за видами зображення, які наносяться на полімерну тару.
48. Класифікація малюнків за способами виконання на полімерній тарі.
49. Загальні правила поліграфічного оформлення полімерної тари.
50. Що таке „декорування” тари?
51. Прямі і непрямі способи художнього оформлення полімерної тари.

52. Інформаційні та неінформаційні способи художнього оформлення полімерної тари.
53. Вимоги, які пред'являються до полімерної тари.
54. Основні види впливу на полімерну тару під час її виробництва та експлуатації.
55. Основні етапи гігієнічної оцінки полімерної тари та їх мета.

6 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Скалецька Л.Ф. Товарознавство та сертифікація продукції рослинництва / Подпряттов Г.І., Войцехівський В.І., Мацейко Л.М., Кравченко С.М./ Програма навчальної дисципліни для підготовки бакалаврів в вищих навчальних закладах IV рівня акредитації з напрямку 1301 – “Агрономія” для магістрів. – К.: “Аграрна освіта”, Науково-методичний центр аграрної освіти. – 2007. – 17 с.
2. І.В.Сирохман. Товарознавство продовольчих товарів./ І.М.Задорожний, П.Х. Пономарьов./ Підручник.- Київ: Лібра, 2003.- 368 с.
3. Завгородня В. М. Товарознавство пакувальних матеріалів./ Сирохман І. В.: Навчальний посібник. — Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2004. – 200 с.
4. Завгородня В.М.Тара і пакування продовольчих товарів:/ Сирохман І.В., Демкевич Л.І. / Навчальний посібник. - Львів: Видавництво: Львівська комерційна академія, 2001. – 255 с.
5. Козлов А.П. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари: Навчально-методичний посібник. – Днепропетровск: ДУЕП, 2006. – 135 с.
6. Осика В.А. Пакувальні матеріали і тара: Підручник. – К.: КНТЕУ, 2006. –372 с.
7. Осика В.А. Тара і пакування товарів. Опорний конспект лекцій. – К.: КНТЕУ, 2001. – 86 с.
8. Сирохман І.В. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари./ Завгородня В.М.: Підручник. – К.: ЦНЛ, 2009. – 616 с.
9. Богданов К.Н. Лабораторный практикум к самостоятельной работе студентов по курсу «Товароведение продовольственных товаров»:/, Колесникова Н.В Учебно-практическое пособие.- Улан-Удэ: Изд-во. ВСГТУ,2007,-52с.

Допоміжна

10. ДСТУ 4260:2003. Тара і пакування спожиткові. Маркування. Загальні вимоги
11. Закон України «Про захист прав споживачів», № 3161-ІУ від 01.01.2005 р.
12. Закон України «Про якість і безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини», № 2116-15 від 21.10.2004 р.
13. Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів», № 2809-15 від 05.09.2005 р.
14. ДСТУ ISO 7348:2010 Тара скляна. Виробництво. Словник термінів.
15. ДСТУ 4260-2003 Споживча тара і пакування. Маркування. Загальні вимоги.

16. ДСТУ EN 13427:2008 Пакування. Вимоги щодо застосування європейських стандартів у сфері пакування та відходів пакування.
17. ДСТУ EN 13429:2008 Пакування. Вторинне використання.
18. ДСТУ EN 20090-1-2002 Тара металева легка. Позначення і методи визначення розмірів та місткості. Частина 1. Банки з відкритою горловиною.
19. ДСТУ EN 20090-2-2002 Тара металева легка. Позначення і методи визначення розмірів та місткості. Частина 2. Тара загального призначення .
20. ДСТУ ГОСТ 10117.1-2003 Пляшки скляні для харчових рідин. Загальні технічні умови.
21. ДСТУ ГОСТ 9569:2009 Папір парафінований. Технічні умови.
22. Банасяк Я. Рынок гофрированного картона в Европе // Упаковка. – 2001. – № 2. – С. 1–20.
23. Валишина З., Яруллин Р., Матухин Е. Клеящие материалы для этикеточной и упаковочной продукции // Тара и упаковка. – 2001. – № 3. – С. 44–45.
24. Васильківський К. В. Нові засоби для закупорювання // Упаковка. – 2002. – № 1. – С. 16–17.
25. Галат Е. Упаковка для рыбы (отечественный и зарубежный опыт) // Упаковка. – 2003. – № 2 – С. 12–16.
26. Гузик Т. Упаковка для замороженных продуктов. // Мир продуктов. – 2004. – № 4(15) – С. 48–51.
27. Жукова Н.М. Тара и упаковка. Курс лекций. Дон ГУЭТ, Донецк, 2004. – 110 с.

7 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ (адреса: м. Мелітополь, пр. Б.Хмельницького, 18, <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>)
3. Методичний кабінет кафедри ТПЗПСГ
4. Бібліотека ІЗС УААН ім. М.Ф. Сидоренка (адреса: м. Мелітополь, вул. Вакуленчука, 99)
5. Бібліотека ім. М.Ю. Лермонтова (м. Мелітополь, пл. Перемоги, 1)
6. Internet.